

4. Tavernise S. 2016. As Fake News Spreads Lies, More Readers Shrug At The Truth. [online] Nytimes.com. Available at: <<https://www.nytimes.com/2016/12/06/us/fake-news-partisan-republican-democrat.html>> [Accessed 19 March 2020].
5. Clay Calvert et al., Fake News and the First Amendment: Reconciling a Disconnect Between Theory and Doctrine, 86 UNIV. CIN. L. REV. 99, 103 (2018).
6. Assemblée-nationale.fr. 2018. PROPOSITION DE LOI Relative À La Lutte Contre La Manipulation De L'Information. [online] Available at: <http://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/textes/115t0190_texte-adopté-provisoire.pdf> [Accessed 20 March 2020].
7. Law F. 2018. France Passes Controversial 'Fake News' Law. [online] euronews. Available at: <<https://www.euronews.com/2018/11/22/france-passes-controversial-fake-news-law>> [Accessed 20 March 2020].
8. RSF. 2019. 2019 World Press Freedom Index | Reporters Without Borders. [online] Available at: <<https://rsf.org/en/ranking#>> [Accessed 20 March 2020].
9. Bloomberg.com. 2020. Singapore Defends Fake News Law As Weapon To Fight Coronavirus. [online] Available at: <<https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-11/singapore-pans-facebook-for-allergic-reaction-to-fake-news-law>> [Accessed 20 March 2020].
10. U.S. 2018. Germany Looks To Revise Social Media Law As Europe Watches. [online] Available at: <<https://www.reuters.com/article/us-germany-hatespeech/germany-looks-to-revise-social-media-law-as-europe-watches-idUSKCN1GK1BN>> [Accessed 20 March 2020].

УДК 340.05 (043.2)

Бухер М.О., асистент,
Клімук О.О., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЖЕРЕЛ ПРАВА В УКРАЇНІ

Ефективність функціонування будь-якої правової системи значною мірою пов'язується з її нормативним комплексом – системою джерел права. Саме вона забезпечує належну нормативну регламентацію суспільних відносин, цілісність правової системи та правопорядок як необхідну передумову розвитку суспільства і є визначальною для юридичної практики, а відтак, потребує глибокого наукового аналізу.

Юридичні джерела (форми) права – вихідні від держави або визнані нею офіційно-документальні форми вираження і закріплення норм права, які надають їм юридичного, загальнообов'язкового значення. В теорії права виділяють сім видів форм (джерел) права, а саме: правовий звичай (акт – документ, що містить норми-звичаї, які санкціоновані державою і забезпечуються нею); нормативно-правовий акт (офіційний акт-документ компетентних органів, що містить норми права, забезпечувані державою);

правовий прецедент (акт-документ, що містить нові норми права в результаті вирішення конкретної юридичної справи судовим або адміністративним органом, якій надається загальнообов'язкове значення при вирішенні подібних справ у майбутньому); нормативно-правовий договір (спільний акт-документ, що містить нові норми права, які встановлюються за взаємною домовленістю між правотворчими суб'єктами із метою врегулювання певної життєвої ситуації); правова доктрина (акт-документ, що містить концептуально оформлені правові ідеї, принципи, розроблені вченими з метою удосконалення законодавства); релігійно-правова норма (акт-документ, що містить церковний канон або іншу релігійну норму, яка санкціонується державою для надання їй загальнообов'язкового значення і забезпечується нею); міжнародно-правовий акт (спільний акт-документ двох або кількох держав, що містить норми права про встановлення, зміну або припинення прав і обов'язків у різних відносинах між ними) [1].

Джерела права різноманітні і досить відмінні в різних країнах, що пов'язано з різними підходами до розуміння права в цілому, з існуванням різних моделей правових систем. Для багатьох правових систем, зокрема, для країн романо-германської правової системи, а також для колишніх соціалістичних країн, що йдуть шляхом демократичних перетворень, а отже й сучасній Україні, найпоширенішим, основним, а іноді й єдиним джерелом права є нормативно-правовий акт.

Аналізуючи таке явище, як система джерел права, потрібно звернути увагу на основні позиції щодо її юридичної природи, висвітлені в юридичній літературі. Так, Н.М. Пархоменко виокремлює такі ознаки системи джерел права: вона складається з багатьох різнорідних частин – підсистем джерел права, які взаємодіють завдяки системним зв'язкам; здатність до змін унаслідок впливу інших підсистем правової системи і нормоутворених джерел права; різка зміна обставин може призвести до її нестабільності, фрагментації; у процесі розвитку переходить з рівня на рівень; у процесі функціонування завдяки системним зв'язкам виявляються нові принципи правоположення; охоплює національну; ієрархічну та горизонтальну (галузеву) структуру; характеризується внутрішньою узгодженістю; має суб'єктивно-об'єктивний характер; наділена динамічністю, що виявляється у прямій та безпосередній дії; удосконаленні джерел права; оновлення; процеси диференціації та інтеграції джерел права [2].

Коло відносин, на які поширюється дія будь-якого нормативно-правового акта, завжди відповідає предметові правового регулювання, в іншому випадку такий акт не буде відповідати інтересам суспільства. Саме тому так гостро в Україні стоїть питання законотворчості. Воно є актуальним з точки зору оцінки стану законодавчої діяльності на сучасному етапі та обґрунтування розвитку законодавства з урахуванням

соціальних явищ і змін у суспільних відносинах, прогресивних чи негативних, які вимагають їх законодавчого закріплення. Практика свідчить про необхідність кардинальних змін у цій сфері, поєднання глибоких фундаментальних досліджень з прикладними розробками, порівняльного аналізу законопроектів та здійснення правової реформи. У системі законодавства України актуальними є вимоги конституційної законності, які можна класифікувати на такі, що стосуються змісту законотворчості (своєчасна зміна, скасування старих законів та їх приписів, прийняття нових); які забезпечують ієрархічну підпорядкованість нормативно-правових актів і верховенство Конституції в системі законодавства; що регламентують окремі форми законотворчого процесу. Характерними для України є посилення регламентації суспільних відносин: спостерігається кількості законів та підзаконних актів, а також розширення меж і поглиблення деталізації нормативно-правового регулювання, що ускладнює правозастосування та знижує ефективність правової системи. Трохи непокоїть мала частка (близько 4%) законів серед інших нормативно-правових актів, бо дана невелика частка невластива правовій державі [3].

Тобто, виходячи із вищенаведеного, можна стверджувати про те, що важливою складовою теорії джерел права є їх функції як напрями впливу на суспільні відносини, потреба у здійсненні якого породжує необхідність існування джерел права як одного з засобів правового регулювання. Новітній етап української державності ставить нові виклики перед юридичною наукою щодо виявлення найоптимальніших шляхів удосконалення правового регулювання суспільних відносин з урахуванням загальноновизнаних цінностей та європейських стандартів.

Література

1. Джерела права: поняття і види, тенденції розвитку в Україні. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/law/9748/> (дата звернення: 23.04.2020).
2. Пархоменко Н.М. Джерела права: проблеми теорії та методології: монографія. Київ: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. 336 с.
3. Пронюк Н. Проблеми та перспективи законотворчості в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 10. С. 3-7.